

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И
ЗАНЕМАРИВАЊА
шк. 2018/2019. година**

Анализа стања безбедности

Анализа реализације Програма заштите ученика од насиља и Акционог плана за шк. 2017/2018. годину показала је да се у школи правовремено и доследно реагује на сваку ситуацију или сумњу о насиљу, примењују се мере интервенције и заштите у складу са Посебним протоколом у установи у одговору на насиље, а појачан васпитни рад, индивидуалне мере заштите и мере заштите за одељење дају значајан допринос у подизању нивоа свести, осетљивости и реаговања запослених, ученика и родитеља на сваку ситуацију насилног понашања. У школи постоји јасан и видљив нулти степен толеранције на насиље, а наши наставници, ученици и родитељи детаљно су упознати са Посебним протоколом и применом утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља у школи.

Током претходних шест година од када су Програм и Акциони план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања постали обавезан саставни део Годишњег плана рада школе, а Тим за заштиту ученика од насиља активан и присутан у многим сегментима образовно-васпитног рада, у нашој школи је функционисање унутрашње заштитне мреже, видљивост предузетих превентивних активности као и начин праћења и извештавања сваке године на вишем нивоу.

Статистички подаци о нивоу, броју и врсти насилних ситуација у претходних шест година показују, са малим осцилацијама, да постоји тренд опадања насилног понашања у свим параметрима које у школи пратимо:

Ниво насиља	Врста насиља	Број насилних ситуација						Укупно према врсти насиља
		шк. 2012/2013.	шк. 2013/2014.	шк. 2014/2015.	шк. 2015/2016.	шк. 2016/2017.	шк. 2017/2018.	
Први	физичко	8	8	0	2	6	2	26
	психичко	13	1	1	6	3	4	28
	социјално	3	0	0	0	2	0	5
	сексуално	2	0	0	0	0	0	2
	електронско	6	1	0	0	0	0	7
	УКУПНО	32	10	1	8	11	6	68
Други	физичко	5	1	0	2	2	0	10
	психичко	5	0	0	0	0	1	6
	социјално	0	0	0	0	0	0	0

	сексуално	1	0	0	0	0	0	1
	електронско	0	0	0	0	3	1	4
	УКУПНО	11	1	0	2	5	2	21
Трећи	физичко	3	0	1	0	1	0	5
	психичко	2	0	0	0	0	0	2
	социјално	1	0	0	0	0	0	1
	сексуално	0	0	0	0	0	0	0
	електронско	0	0	0	0	0	0	0
	УКУПНО	6	0	1	0	1	0	8
Укупан број насилних ситуација		49	11	2	10	17	8	97

Током ове наставне године, као и претходних година, у школи је негована култура понашања, пријатељска атмосфера, сараднички односи и дух заједништва. У формирању одељењских заједница одељењске старешине су развијале код својих ученика уважавање и прихватање у међусобним односима, пружање подршке и узајамно помагање. Као и свих претходних школских година сви наши ученици, а посебно ученици I разреда, детаљно су упознати са Посебним протоколом и доследном применом утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља у школи. Посебна пажња посвећена је свим врстама и облицима насиља првог нивоа јер ученици овај ниво насиља често доживљавају као прихватљив вид комуникације. Такође, ученици су усмеравани да формирају навике чувања материјалних добара школе, формирају здравствено-хигијенске навике и разговарају о свим битним питањима из живота и рада одељења.

Уложено је много стрпљења али и доследности у спровођењу јасно израженог негативног става према насиљу како би наши ученици усвојили прихватљиве начине понашања и комуникације. На часовима одељењског старешине са ученицима се разговарало о ненасилној комуникацији, конструктивном решавању конфликта и развијању вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља и оснаживању ученика који су жртве или сведоци насиља за конструктивно реаговање.

Са ученицима који нису усвојили правила и позитивне начине понашања због чега у ситуацијама које су за њих фрустрирајуће реагују насилно организован је појачан васпитни рад, обавезан саветодавно-индивидуални рад психолога са учеником и родитељима, а када је било потребно укључен је стручњак из спољашње заштитне мреже, пре свих дечји психијатар.

Ове школске године истраживали смо препознавање, заступљеност и реаговање ученика на вербално и социјално вршњачко насиље у нашој школи.

Упитник је у сваком одељењу I, II и III разреда радила трећина ученика, укупно на нивоу школе 277 ученика.

Резултати показују да 68,75% ученика ниједном нису били жртве вербалног или социјалног насиља. Процент је уједначан у односу на пол ученика изузимајући оговарање (66,67% дечака и само 28,85% девојчица каже да никада нису били жртве оговарања).

Учесталост ових врста насиља: 14,23% ученика је више пута или свакодневно, у последња три месеца, било изложено неком облику вербалног или социјалног насиља (5,61% свакодневно).

Ученике смо питали и колико често се, у последња три месеца, десило да су били сведоци вербалног или социјалног насиља. Резултати показују да 42,28% ученика ниједном нису били сведоци вербалног или социјалног насиља. Када је у питању учесталост насилног понашања резултати су: дешавало се једном или двапут (25,99% ученика), дешавало се више пута (18,82% ученика), дешавало се свакодневно (12,90% ученика).

На основу статистичке и компаративне анализе добијених резултата потврђено је очекивање да наши ученици препознају вербално и социјално насиље, али у значајно већем проценту када су сведоци насиља него када су жртве таквог понашања.

Различити облици ових врста насиља чешће се дешавају једном или двапут, осим оговарања које се дешава више пута и свакодневно. Најчешће присутни облици насиља, осим оговарања, су ширење гласина, упућивање двосмислених коментара, исмевање и вређање.

Ученици сведоци насиља осетљивији су на исмевање и вређање од жртава таквог понашања и наводе да је заступљеност ових облика вербалног насиља најчешћа међу вршњацима. И жртве и сведоци насиља се изјашњавају да је вербално насиље присутније од социјалног.

Ученици жртве насиља најчешће се труде да избегавају насилнике, да врате истом мером без помоћи других (девојке чешће траже помоћ другова или другарица) или да разговором и шалама одврате насилника да их напада. Ученици сведоци насиља најчешће се умешају да заштите жртву (48,35%), али скоро трећина ученика каже да их се то не тиче, дакле, не реагују. Није занемарљив ни број ученика (29,38%) који као сведоци насиља истовремено бирају и конструктивне и деструктивне начине понашања.

Процент ученика који у међувршњачко насиље укључује одрасле релативно је низак: 21,46% ученика жртава тражи заштиту одраслих, а 22,60% сведока насиља обавести неког одраслог да помогне.

Резултати истраживања презентовани су на Наставничком већу.

Резултати самовредновања:

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА : 5. ЕТОС		
Стандарди и индикатори	Процена	
5.3. Школа је безбедна средина за све.	да	100 %
5.3.1. У школи је видљиво и јасно изражен негативан став према насиљу.	+	100
5.3.2. У школи функционише мрежа за решавање проблема насиља.	+	100
5.3.3. У школи се организују превентивне активности које доприносе безбедности у школској заједници.	+	100
5.3.4. У школи се прате и анализирају сви случајеви насилног понашања.	+	100
5.3.5. Када се у школи догоди насиље, примењују се мере интервенције у случајевима насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.	+	100

Ниво остварености стандарда: 4 (четири)

Инструменти, технике и извори података за спровођење самовредновања: Увид у активности које се врше у школи у вези са заштитом ученика од насиља, злостављања и занемаривања. Разговор са Тимом за заштиту ученика од насиља. Увид у школску и педагошку документацију.

Кључне снаге: У школи се прате и анализирају сви случајеви насилног понашања. Мере које се примењују су у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама. Развијене су активности за решавање проблема насиља и развијена је мрежа за превенцију и сузбијање насиља. На видним местима су истакнути материјали који промовишу заштиту од насиља и обавештења за ученике, наставнике и родитеље. Кључне слабости – области које треба побољшати: Недовољна заинтересованост ученика за упознавање школских активности које изражавају негативан став према насиљу. Ученици немају довољно изграђен озбиљан приступ проблему насиља уопште, због чега не постављају јасне границе шта насиље јесте а шта није. Активности у школи доприносе освешћивању и развијању свести и успостављању границе између насилног и ненасилног понашања.

Активности за унапређење кључних снага и превазилажење слабости: Шире информисање родитеља, ученика и наставника о активностима којима је јасно изражен негативан став према насиљу: рекламама, плакатима, радоницама и упадљивија промоција активности Тима за заштиту ученика од насиља, као и веће ангажовање наставника у планираним активностима Тима за заштиту ученика од насиља.

Носиоци активности: Наставници, стручна већа, Тим за заштиту ученика од насиља, ученици, родитељи, медији...

Евалуација: У школи је уочена тенденција смањења случајева насиља првог и другог нивоа међу ученицима.

Ове школске године (у периоду од 1.09.2017. до 21.06.2018. године) пријављено је 8 случајева насиља. Први ниво насиља (6) - психичко насиље, 4 пријаве; физичко насиље, 2 пријаве. Други ниво насиља (2) - психичко насиље 1 пријава; електронско насиље 1 пријава.

Наведени подаци указују да учесталост и интензитет насилних ситуација нису велики имајући у виду број ученика у школи. Највећи број инцидентних ситуација (6) десио се у октобру и новембру 2017. године. Ученици су најсечће испољавали први ниво насиља, а за све случајеве одељењске старешине су у оквиру појачаног васпитног рада обавиле саветодавни рад са ученицима и одељењем у сарадњи са Педагошко-психолошком службом и родитељима ученика.

За случајеве насиља II нивоа укључен је Тим. Предложене су мере заштите, време реализације, праћење спровођења и процена ефикасности предузетих мера. Након спровођења појачаног васпитног рада и мера заштите инцидентне ситуације се нису понављале. Ученици су разумели и прихватили правила понашања.

Посебна пажња Тима, Педагошко-психолошке службе, одељењских старешина и предметних наставника посвећена је одељењима III2 и III3. Због специфичности ситуације предузете су индивидуалне мере заштите за две ученице и мере заштите за одељење III2, у периоду од октобра 2017. до краја јануара 2018. године.

Иако је ово била једна инцидентна ситуација на самом почетку школске године, она је по времену и месту дешавања, предисторији односа (са којом нико у школи није био упознат) и сложености проблема захтевала превентивни интервентни и рад као и праћење током читаве наставне године.

Школа је сарађивала са спољашњом заштитном мрежом у реализацији програма заштите за одељења III2 и III3. Тим је сарађивао са Школском управом и Групом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања при Министарству просвете науке и технолошког развоја.

Вредновањем предузетих мера и проценом ефикасности спроведеног програма заштите за одељење III2 и индивидуалних планова заштите за ученице III2 и III3, одељењске старешине и чланови Тима закључили су да су мере заштите за одељење подигле свест и осетљивост ученика о негативним последицама узајамног немарног односа према потребама и осећањима у међусобној комуникацији, а реализоване индивидуалне мере заштите помогле да ученице стекну неопходан увид у своје понашање и поставе границе како би њихова комуникација са вршњацима била успешнија. Након октобра није било проблема у њиховом понашању.

Стручно усавршавање професора ради развијања осетљивости за препознавање и реаговање на насиље и даље је приоритет, јер директно утиче на успешност превентивног и интервентног деловања у заштити ученика од насиља, Предлог обука је урађен, а могућност реализације зависиће, као и прошле школске године, од обука које нам буду понуђене и финансијских могућности школе.

Циљ и задаци

У складу са Општим циљевима Посебног протокола у установи у одговору на насиље и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности дефинисани су **специфични циљеви у превенцији** ради унапређивања квалитета живота ученика, примене мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

1. У свакодневном животу и раду школа остварује пуну посвећеност и нулту толеранцију на све облике и врсте дисакриминације, насиља, злостављања и занемаривања.
2. Сви запослени у школи, ученици и родитељи развијају и подижу на виши ниво свести и осетљивости препознавање, правовремено и адекватно реаговање на све врсте насилног понашања, а посебно на вербално насиље као и на препознавање, спречавање и сузбијање свих облика дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности
3. Сви запослени својим радом и личним понашањем и ставом утичу, помажу и обезбеђују ненасилно, недискриминаторно, подстицајно, инклузивно и безбедно образовно окружење и не подстичу, и не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.
4. Наставници, стручни сарадници и одељењске старешине у раду са ученицима доприносе стицању знања, вештина и формирању ставова који помажу превазилажење стереотипа и предрасуда, повећање осетљивости на повреде осећања других лица и група по неком од заштићених личних својстава, утичу на промену понашања, развијању толеранције, прихватања и уважавања различитости и конструктивног превазилажења сукоба.
5. Ученици уважавају и поштују личност и национални, верски и све друге аспекте идентитета ученика, родитеља, запослених и трећих лица, поштују правила школе која се односе на забрану дискриминације и дискриминаторног понашања и принципа једнаких могућности и својим понашањем не подстичу и не доприносе вршењу насиља, дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

6. Родитељи у најбољем интересу ученика својим понашањем не подстичу и не доприносе вршењу насилног понашања, дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.
7. Садржаји превентивних активности обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере, бољу међусобну сарадњу и разумевање међу ученицима и професорима.
8. Унапређују се компетенције наставног, ваннаставног особља, ученика и родитеља за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и целисходно реаговање на све облике оваквог понашања.

У складу са Општим циљевима Посебног протокола у установи у одговору на насиље и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности дефинисани су **специфични циљеви у интервенцији** ради примене мера заштите у ситуацијама када се јавља дискриминација, насиље, злостављање или занемаривање у школи:

1. Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама сумње или утврђеног насилног понашања, дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности.
2. У школи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између ученика, запосленог, родитеља, трећег лица
3. Унапређење система ефикасне заштите ученика у случајевима насилног и /или дискриминаторног понашања.
4. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и дискриминације и процењивање ефикасности програма и мера заштите.
5. Ублажавање и отклањање последица насиља и дискриминације - реинтеграција ученика у заједницу вршњака и живот школе.
6. Саветодавни рад са ученицима који трпе, врше и који су сведоци насиља и/или дискриминаторног понашања

Полазећи од анализе стања безбедности у школи и анализе реализације Акционог плана за заштиту ученика од насиља у шк. 2017/2018. години, а у складу са Школским развојним планом, ове школске године циљеви су:

- да сви запослени у школи, ученици и родитељи развијају и подигну на виши ниво препознавање, правовремено и адекватно реаговање на све врсте и облике насилног понашања, а посебно на вербално насиље као и на препознавање, спречавање и сузбијање свих облика дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности
- да ученици стекну вештине у препознавању и конструктивном реаговању на вербално насиље
- да се развија поверење ученика према професорима и одраслима уопште како би у ситуацијама када су жртве или сведоци насилног и/или дискриминаторног понашања тражили заштиту одраслих (родитеља, наставника)
- да се на нивоу одељењских заједница промовише и развија култура понашања, интеркултуралности, толеранције, сарадње и узајамне подршке, као неопходан услов осећања припадања групи сваког ученика у одељењу
- да се промовише и развија превазилажење стереотипа и предрасуда, препознавање сваког дискриминаторног и насилног понашања и усвоји нулта толеранција на све облике и врсте дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.
- да садржаји превентивних активности помогну неговању добрих односа и развијању разумевања између професора, ученика и њихових родитеља.

Задаци (мере и активности) који ће у складу са постављеним циљем допринети стварању безбедног окружење за ученике су:

- унапређење сарадње одељењских старешина са Тимом за заштиту ученика од дискриминације и насиља у примени Посебног протокола за заштиту ученика и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности
- на часовима одељењског старешине реализација тема у циљу развијања културе понашања (правила лепог опхођења, одевања ...), а према специфичним потребама сваког одељења организовање и реализација радионица са темама које афирмишу помоћ, подршку, сарадњу, интеркултуралност, конструктивно решавање сукоба, развијање социјалних вештина и асертивног понашања.
- укључивање родитеља и њихово учествовање у реализацији садржаја превентивних активности и остале садржаје ваннаставних активности које организује школа.
- унапређење квалитета рада унутрашње заштитне мреже и сарадње са спољашњом заштитном мрежом

- унапређење начини информисања преко сајта школе, facebook странице, школског часописа, паноа

Превентивне активности

У оквиру превентивних активности планирани су садржаји које ће реализовати ученици, професори и родитељи:

Наставне активности: Обрада садржаја наставних јединица, усклађених са програмом наставних предмета, а усмерених на превенцију дискриминације и насиља реализоваће Стручна већа српског језика и књижевности, реторике, енглеског језика, другог страног језика и латинског језика, друштвених наука, рачунарства и информатике, биологије, географије, историје, уметности и изборних предмета. У оквиру наставе кроз дискусију, беседе или самостално ликовно изражавање и фотографију се проблематизује дискриминаторно и насилно понашање и афирмишу позитивне вредности.

Ваннаставне активности: Секције - лингвистичка, рецитаторска, драмска, новинарска, Књижевна омладина, секција за ликовну културу, историју, географију, биологију, математику, физику са астрономијом, еколошка и спортске секције (стони тенис, мали фудбал, рукомет, кошарка, атлетика, одбојка), UNESCO; Црвени крст

Културне активности: Посете Крушевачком позоришту; Такмичење у беседништву; Обележавање Дана безбедног интернета; Дан језика; Фестивал филма страних језика; Обележавање међународног дана толеранције, Ликовни радови у различитим техникама и изложба фотографија са темом превенције насиља.

Хуманитарне активности: Хуманитарне акције за угрожене ученике

И ове школске године имаћемо своју Facebook страницу „Гимназија без насиља“ за информације и савете, а на сајту школе ученици и родитељи ће моћи да добију информације о активностима у превенцији дискриминације и насиља у школи.

Васпитне активности, садржаји и начини за појачан васпитни рад:

Програмом рада одељењског старешине остварују се садржаји васпитног рада са ученицима којима се успостављају правила понашања и обезбеђују механизми за њихово поштовање, промовишу се здрави стилови живота, сарадња, разумевање и помоћ вршњака. Посебно у циљу превенције дискриминације и насиља, на часовима одељењског старешине реализоваће се радионице које ће подстаћи развијање одељењских заједница у духу подршке, саосећања и узајамне помоћи како би се развила осетљивост и свест сваког појединца да је у школи нулта толеранција на дискриминаторно и насилно понашање.

Школа ће у сарадњи са родитељима појачати васпитни рад са ученицима који се не придржавају правила и својим понашањем угрожавају друге у остваривању њихових права. Активности у оквиру одељењске заједнице, стручни рад одељењског старешине, стручне службе и посебних тимова када је то неопходно треба да допринесу промени понашања ученика.

Превентивне активности ће бити реализоване на нивоу: одељењских заједница, Ученичког парламента, појединачно и са групама ученика, на Стручним органима (Стручна већа, Одељењска већа, Наставничко веће), у сарадњи са Тимовима за самовредновање, стручно усавршавање и каријерно вођење, Активом за развојно планирање, на родитељским састанцима, са родитељима индивидуално и групно, на Савету родитеља.

Интервентне активности

У школи постоји стално праћење и евидентирање учесталости инцидентних ситуација, броја пријава и заступљености различитих облика врста и нивоа дискриминаторног и насилног понашања (одељењски старешина, Тим за заштиту ученика од дискриминације и насиља). Предвиђени су поступци за рано препознавање ризика од дискриминације и насиља, што је пре свих одговорност одељењског старешине, предметног наставника, дежурног наставника и школског полицајца који су на часу, одмору, у ходницима или дворишту школе непосредно присутни и у ситуацији да први препознају знаке могућег дискриминаторног и насилног понашања. Такође, васпитним радом са ученицима они се оспособљавају да уочавају случајеве дискриминаторног и насилног понашања и траже помоћ одраслих, пре свих помоћ одељењског старешине.

У ситуацијама дискриминације и насиља спроводе се процедуре и поступци интервенције у складу са Посебним протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања и Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Успостављен је систем ефикасне заштите ученика у случајевима дискриминације и насиља: саветодавни рад са ученицима који трпе дискриминацију и/или насиље, који врше дискриминацију и/или насиље, и који су посматрачи дискриминације и/или насиља, у циљу ублажавања и отклањања последица и реинтеграције ученика у вршњачку групу и живот школе; појачан васпитни рад одељењског старешине у оквиру одељењске заједнице, укључивање родитеља и заједнички план деловања у спровођењу васпитних мера. Такође, саветодавни рад обухвата и родитеље ученика. Уколико је процена да је са учеником потребан озбиљнији, најчешће терапеутски рад, укључује се и спољашња заштитна мрежа. Реинтеграција ученика најефикасније се одвија кроз одељењску заједницу и укључивање у различите ваннаставне активности које су организоване у школи.

Поступање у интервенцији: Када се дискриминација и/или насиље догоди, а након сазнања и заустављања дискриминаторног и/или насилног понашања (што је обавеза дежурног наставника, разредног старешине, предметног наставника и сваког запосленог у школи) и смиривања ситуације (раздвајање, и разговор са актерима), обаве се консултације у школи (са колегом, са Тимом за заштиту ученика од дискриминације и насиља, са психологом, педагогом, директором и школским полицајцем), или са службама изван установе у зависности од сложености ситуације (Центар за социјални рад, Здравствени центар,

Министарство унутрашњих послова). Након разјашњавања околности и анализирања чињеница врши се процена нивоа ризика за безбедност ученика и одређују поступци, процедуре и прави план заштите. О дискриминаторном и/или насилном понашању се обавештавају родитељи, са њима се договара о заштитним мерама према ученицима, организује се саветодавни рад са ученицима и родитељима у циљу оснаживања ученика за конструктивног поступања у ситуацијама дискриминације и насиља, а ако је потребно укључује се и спољашња заштитна мрежа (Министарство унутрашњих послова, Здравствени центар, Центар за социјални рад). Такође, предузимају се неопходне законске мере (васпитно-дисциплински поступци против ученика). План заштите подразумева временску динамику остваривања предвиђених мера, након чега се прате ефекати предузетих мера. Сви укључени у План заштите ученика подносе извештај о реализацији договорених активности након чега Тим процењује ефикасност предузетих заштитних мера.

Евиденцију о случајевима насиља I нивоа води одељењски старшина и о томе извештава Тим. Уколико се Тим укључује у интервенисање води се посебна евиденција (за случајеве II и III нивоа насиља). Одељењске старшине воде евиденцију о броју, облицима, врстама насилног понашања и о предузетим мерама. Тим води евиденцију на посебним листама за евиденцију насилног понашања, у записницима са састанка Тима где се одређују поступци и мере заштите. Психолог води посебну евиденцију о саветодавном раду са ученицима и родитељима. Документација се чува код Педагошко-психолошке службе.

У случају дискриминаторног понашања процену нивоа дискриминације такође, врши Тим за заштиту - прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старшину, дежурног наставника, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информисе родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.

Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство – школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.

Уочено дискриминаторно понашање сврстава се на основу матрице за процену ризика од дискриминаторног понашања ученика у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од узраста ученика; интензитета, трајања и учесталости дискриминаторног понашања; облика и начина дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање; последица дискриминаторног понашања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство – надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја.

План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке и сардџи све елементе као и план заштите од насиља али са активностима усмереним на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању. Појачан васпитни рад је по интензитету примерен повреди законске забране.

О случајевима дискриминације Тим за заштиту води педагошку документацију и евидентира податке о дискриминисаним лицима, извршиоцима дискриминације, догађају, предузетим радњама. Педагошку документацију води, чува и анализира за потребе установе психолог.

Тим за заштиту сачињава два пута годишње извештај о остваривању и ефектима програма који директор доставља органу управљања, савету родитеља и ученичком парламенту.

Састав Тима:

1. Снежана Миловановић, проф. биологије
2. Марко Пантић, проф. верске наставе
3. Ивана Несторовић, проф. српског језика и књижевности
4. Милан Јосифовић, проф, математике
5. Бојана Весић, проф. физичког васпитања
6. Ивана Ивковић, проф. социологије
7. Марија Ступар, проф. филозофије
8. Сања Јовановић, проф. хемије
9. Данијела Њежић, проф. хемије
10. Нела Бјелановић, секретар (правник)
11. Гордана Анђелковић, психолог (координатор Тима)
12. Виолета Ђорђевић, педагог
13. Биљана Дачић, директор

септембар 2018.

Координатор Тима,

Г. Анђелковић

